

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12.10.2007, sp. zn. 11 Tdo 938/2007, ECLI:CZ:NS:2007:11.TDO.938.2007.1

Číslo: 48/2008

Právní věta:

Zákonným znakem trestného činu nedovoleného překročení státní hranice podle § 171a odst. 1 tr. zák.*), který spočívá ve slovním spojení „státní hranice“, je třeba rozumět pouze státní hranici České republiky se sousedními státy, nikoliv jakoukoli státní hranici mezi kterýmikoli jinými státy.

Znak trestného činu podle § 171a odst. 1 tr. zák. „umožní nebo pomáhá jinému překročit státní hranici“ je naplněn i v případě, kdy pachatel dopraví osobu, která již dříve nedovoleně překročila státní hranici České republiky, dále do vnitrozemí sousedních států nebo do dalších zemí, za předpokladu, že přislíbí tuto pomoc před jejím překročením státní hranice České republiky.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 12.10.2007

Spisová značka: 11 Tdo 938/2007

Číslo rozhodnutí: 48

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice

Předpisy: § 171a odst. 1 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání obviněného L. B. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 11. 2006, sp. zn. 6 To 450/2006, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 8. 6. 2006, sp. zn. 6 T 30/2006, ohledně tohoto obviněného a současně Obvodnímu soudu pro Prahu 4 přikázal, aby ohledně obviněného L. B. věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 8. 6. 2006, sp. zn. 6 T 30/2006, byl obviněný L. B. uznán vinným trestným činem nedovoleného překročení státní hranice podle § 171a odst. 1, odst. 2 písm. b), c) tr. zák. (ve znění účinném do 11. 7. 2007), za který byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 10 měsíců, jehož výkon mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 20 měsíců. Podle skutkového zjištění soudu se obviněný dopustil tohoto trestného činu v P. společně s odsouzeným M.

A. tím, že v době nejméně od 12. 3. 2003 do 18. 4. 2003 s cílem získat peněžní prostředky obstarával odsouzený M. A. od dalších přesně nezjištěných osob zájemce o nelegální přechod státní hranice, zajišťoval následně jejich ubytování, přičemž jako řidiče zabezpečil obviněného L. B., který následně za přesně nezjištěnou odměnu zajistil převoz nejméně dvou nelegálních migrantů na konkrétní místa v Belgii a Lucembursku.

Proti citovanému rozsudku podal obviněný L. B. odvolání, o němž rozhodl Městský soud v Praze usnesením ze dne 21. 11. 2006, sp. zn. 6 To 450/2006, tak, že ho podle § 256 tr. ř. zamítl.

Obviněný L. B. napadl toto usnesení odvolacího soudu dovoláním, a to s poukazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Obviněný odmítl, že by se dopustil jednání popsaneho v tzv. skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně, protože nevěděl o žádné skupině, která by organizovala převody lidí z České republiky do zahraničí, nebyl členem takové skupiny a ani s ní vědomě nespolupracoval. Připustil, že na objednávku odsouzeného M. A. uskutečnil jízdu do Belgie a Lucemburska, v jejímž rámci vyzvedl ve Spolkové republice Německo muže a dívku, které pak odvezl na předem určená místa v Belgii a Lucembursku. Na objednávku stejné osoby měl uskutečnit další jízdu do B. v Itálii, ke které však nedošlo. Jak dále obviněný zdůraznil, podniká jako taxikář na základě živnostenského oprávnění, a pokud mu někdo nabídne finančně výhodnou zakázku (nejde-li o zakázku neobvykle výhodnou), tak ji přijme. Obviněný je přesvědčen, že není povinen ani oprávněn zjišťovat totožnost přepravovaných osob a důvod jejich cesty, nebo dokonce zjišťovat, zda tyto osoby vlastní příslušné cestovní doklady. Obviněný považuje závěr soudů, podle něhož věděl o tom, že veze ilegální migranty, za neprokázaný, takže jeho jednání není trestným činem. Vzhledem k uvedenému obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení odvolacího soudu a aby mu věc vrátil k novému projednání a rozhodnutí.

K dovolání obviněného L. B. se vyjádřila nejvyšší státní zástupkyně prostřednictvím státní zástupkyně činné u Nejvyššího státního zastupitelství. Podle jejího názoru je podstatou dovolání námitka, že obviněný neumožnil jinému nedovolené překročení státní hranice, neboť vezl cizince pouze z území Spolkové republiky Německo do Belgie a Lucemburska. Popis skutku neobsahuje zjištění, podle něhož by obviněný umožnil jinému nedovolené překročení státní hranice České republiky. Tento závěr nelze učinit ani z dřívějšího kontaktu obviněného s odsouzeným M. A. Jelikož nedošlo v daném případě k překročení státní hranice České republiky, podle státní zástupkyně nemohl být jednáním obviněného naplněn zákonný znak vyjádřený slovy „umožní nedovolené překročení státní hranice“. Vzhledem k tomu státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Městského soudu v Praze i jemu předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4, a aby tomuto soudu přikázal věc k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší soud dospěl mimo jiné k těmto závěrům.

Nejvyšší soud se nejprve vypořádal s dovolacími námitkami obviněného L. B., které nebylo možno podřadit nejen pod uplatněný dovolací důvod, ale ani pod žádný jiný ze zákonných dovolacích důvodů.

Pokud jde o námitku obviněného L. B., podle níž soudy nesprávně posoudily zjištěný skutek jako trestný čin, tato odpovídá dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a Nejvyšší soud ji shledal důvodnou.

Klíčovým znakem skutkové podstaty trestného činu nedovoleného překročení státní hranice podle § 171a odst. 1 tr. zák. (ve znění účinném do 11. 7. 2007) je znak vyjádřený slovy „státní hranice“. Podle názoru Nejvyššího soudu je třeba uvedený znak chápat tak, že jde pouze o státní hranice České republiky se sousedními státy, nikoli tedy o jakékoli státní hranice mezi kterýmikoli státy. Uvedený závěr vyplývá předně ze skutečnosti, že každý stát chrání především vlastní veřejné zájmy.

Jde o logické vyústění principu suverenity státu, podle něhož se státy navzájem nevměšují do svých vnitřních záležitostí. Za této situace je třeba při interpretaci norem českého trestního práva vycházet z předpokladu, že není-li výslovně stanoveno, ať už samotným vnitrostátním právním předpisem nebo mezinárodní smlouvou, že některé ustanovení trestního zákona České republiky chrání cizí veřejný zájem, je jím chráněn toliko veřejný zájem České republiky (národní veřejný zájem). Při neexistenci výslovného odkazu na cizí státní hranice je proto třeba chápat znak „státní hranice“ uvedený v § 171a odst. 1 tr. zák. jen jako státní hranici České republiky.

Jde navíc o závěr, který vyplývá i z důvodové zprávy k zákonu č. 557/1991 Sb., jímž bylo s účinností od 1. 1. 1992 vloženo do trestního zákona ustanovení § 171a tr. zák. Jak se této důvodové zprávě konstatuje, nové ustanovení § 171a tr. zák. dopadá na případy tzv. převaděčské činnosti, k nimž dochází po odstranění ženijních překážek na československých hranicích.

Uvedené konstatování není v rozporu ani s principem tzv. aktivní personality vyjádřeným v § 18 tr. zák., podle něhož platí, že podle zákona České republiky se posuzuje i trestnost činu, který v cizině spáchal občan České republiky nebo osoba bez státní příslušnosti, která má na jejím území povolen trvalý pobyt. Uvedené pravidlo se totiž vztahuje k působnosti trestních zákonů, tedy stanoví, v jakých případech lze aplikovat české trestní předpisy. Nevztahuje se však na jejich interpretaci. V souladu s ustanovením § 18 tr. zák. lze proto postihnout občana České republiky nebo osobu bez státní příslušnosti, která má na území České republiky povolen trvalý pobyt, pouze tehdy, pokud čin, který tato osoba spáchala v cizině, vůbec naplňuje znaky některého trestného činu podle právních předpisů České republiky.

V souladu se shora zmíněnými úvahami a s ohledem na specifickou konstrukci trestného činu podle § 171a odst. 1 tr. zák., který postihuje již samotné organizátorství, resp. jednání mající charakter pomoci, je možné učinit pachatele trestně odpovědným za úmyslné jednání, které spočívá v organizování pro jiného nebo umožnění jinému překročení státní hranice České republiky nedovoleným způsobem, tj. zejména v rozporu se zákonem č. 216/2002 Sb., o ochraně státních hranic České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a to před tím, než dojde k takovému nedovolenému překročení státní hranice České republiky.

Lze však pod něj podřadit i úmyslné jednání pachatele spočívající v umožnění nedovoleného překročení státní hranice České republiky, ke kterému dojde až poté, co osoba, na jejímž nedovoleném překročení státní hranice se pachatel takto podílí, již státní hranici České republiky překročila. V praxi půjde nejčastěji o případy, kdy takové umožnění nedovoleného překročení státní hranice České republiky spočívá v následné dopravě převáděných osob, ať už jde o dopravu dále do vnitrozemí sousedních států nebo o dopravu do dalších zemí, které s Českou republikou přímo nesousedí, a to poté, co převáděné osoby předtím nezákonným způsobem překročily státní hranici České republiky. V takovém případě je však k trestnosti pachatele třeba, aby jeho úmyslné jednání navazovalo na již dříve uskutečněné nedovolené překročení státní hranice České republiky a on takovou pomoc předem slíbil.

Ze shora popsaných skutkových zjištění, a to ani ve spojení s odůvodněním rozsudku soudu prvního stupně, však jednoznačně nevyplyvá, že by obviněný L. B. zajistil převoz nelegálních migrantů do Belgie a Lucemburska přes státní hranici České republiky, a není z nich jednoznačně patrná ani skutečnost, že by zmíněné nelegální migranty převezl na konkrétní místa v Belgii a Lucembursku v návaznosti na dříve uskutečněné nedovolené překročení státní hranice České republiky, byť patrně tuto eventualitu měly na mysli soudy nižších stupňů. Za uvedené situace jde o případ, kdy soudy nesprávně právně posoudily učiněná skutková zjištění, neboť popsaný skutek nenaplňuje všechny znaky skutkové podstaty trestného činu podle § 171a odst. 1 tr. zák., a je tedy dán dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání obviněného L. B. je v uvedeném směru opodstatněné, zrušil napadené usnesení odvolacího soudu, jakož i rozsudek soudu prvního stupně v části, která se týká tohoto obviněného, přičemž v ostatních částech ponechal posledně zmíněné rozhodnutí nedotčené. Nejvyšší soud pak přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 4, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Ten ji opětovně projedná a podle potřeby doplní učiněná skutková zjištění ve shora naznačeném rozsahu, tedy tak, aby z nich bylo patrné, zda obviněný zajistil převoz nelegálních migrantů do Belgie a Lucemburska přes státní hranici České republiky, anebo zda převezl nelegální migranty na konkrétní místa v Belgii a Lucembursku z místa mimo území České republiky v návaznosti na dříve uskutečněné nedovolené překročení státní hranice České republiky, či nikoli.

Poté Obvodní soud pro Prahu 4 znovu zváží, zda takto případně doplněná skutková zjištění odpovídají všem znakům skutkové podstaty trestného činu podle § 171a odst. 1 tr. zák., popřípadě jiného trestného činu. S ohledem na změnu ustanovení § 171a tr. zák. provedenou zákonem č. 178/2007 Sb. s účinností od 12. 7. 2007 je třeba rovněž posoudit trestnost skutku podle § 16 odst. 1 tr. zák. o časové působnosti (trestních) zákonů.

Nejvyšší soud z hlediska potřeby respektovat zákaz *reformationis in peius* (§ 265s odst. 2 tr. ř.) pro úplnost připomíná, že uvedený zákaz nebrání soudu, jemuž je věc přikázána, v tom, aby v novém řízení následujícím po rozhodnutí o dovolání podaném výlučně ve prospěch obviněného doplnil ve výroku svého rozsudku popis rozhodných skutkových zjištění tak, aby v něm byly obsaženy též skutečnosti vyjadřující zákonem požadované znaky skutkové podstaty toho trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným v předcházejícím řízení. Jestliže se v takovém případě doplnění popisu skutku neprojeví zpřísněním jeho právní kvalifikace, zvětšením rozsahu a závažnosti následků apod., pak se tím nijak nezhoršuje postavení obviněného (srov. přiměřeně rozhodnutí pod č. [38/2006-II](#). Sb. rozh. tr.).

*) Poznámka redakce: s účinností od 12. 7. 2007 trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 171a odst. 1 tr. zák.